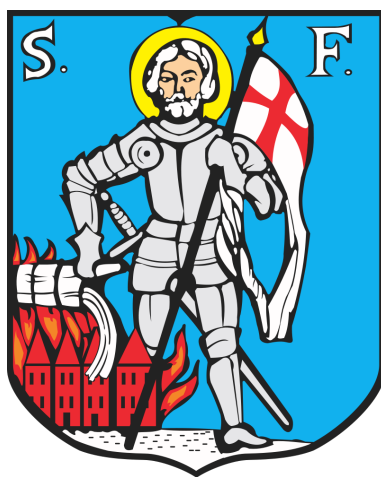

UZASADNIENIE PLANU OGÓLNEGO GMINY NAROL

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
1 WYJAŚNIENIE PRZYCZYN WYZNACZENIA STREF PLANISTYCZNYCH W GRANICACH OKREŚLONYCH W PLANIE OGÓLNYM	3
2 PRZEDSTAWIENIE OBLICZEŃ POTWIERDZAJĄCYCH SPEŁNIENIE WARUNKU, O KTÓRYM MOWA W ART. 13D UST. 1 ALBO 3 USTAWY	4
2.1 Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w gminie	4
2.2 Chłonność terenów niezabudowanych	6
3 WYJAŚNIENIE PRZYCZYNY WYZNACZENIA OBSZARU UZUPEŁNIENIA ZABUDOWY	9
4 WYJAŚNIENIE SPOSOBU UWZGLĘDNIENIA UWARUNKOWAŃ ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY	10
4.1 Polityka przestrzenna gminy określona w strategii rozwoju gminy lub strategii rozwoju ponadlokalnego	10
4.2 Ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa	11
4.3 Formy ochrony przyrody oraz ich otuliny	14
4.4 Obszary szczególnego zagrożenia powodzią, wały przeciwpowodziowe oraz pasy o szerokości 50 m od stopy wału	15
4.5 Obszary gruntów zmeliorowanych	15
4.6 Tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi oraz tereny, na których występują te ruchy	15
4.7 Strefy ochronne ujęć wody	15
4.8 Obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych	16
4.9 Tereny górnicze i obszary górnicze wraz z filarami ochronnymi	16
4.10 Udokumentowane złoża kopalin, kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla i podziemne bezzbiornikowe magazyny substancji	17
4.11 Obszary uzdrowisk oraz obszary ochrony uzdrowiskowej	17
4.12 Zabytki objęte formami ochrony, o których mowa w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, lub ujęte w wojewódzkiej lub gminnej ewidencji zabytków oraz dobra kultury współczesnej	17
4.13 Obszary pomników zagłady i ich strefy ochronne	18
4.14 Tereny zamknięte i ich strefy ochronne	19
4.15 Obszary ograniczonego użytkowania	19
4.16 Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji	19
4.17 Obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji	19
4.18 Obszary ciche w aglomeracji oraz obszary ciche poza aglomeracją	19
4.19 Grunty rolne stanowiące użytki rolne klas I-III oraz grunty leśne	19
4.20 Zakłady o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej	19
4.21 Obszary pasa nadbrzeżnego, w tym w szczególności pasa technicznego	19
4.22 Rozmieszczenie istniejących i planowanych obiektów infrastruktury społecznej, transportowej i technicznej wraz z obowiązującymi dla nich ograniczeniami w zagospodarowaniu	19
4.22.1 Infrastruktura elektroenergetyczna	19
4.22.2 Infrastruktura wodno-kanalizacyjna	20
4.22.3 Infrastruktura gazowa	20
4.22.4 Infrastruktura transportowa	21
4.22.5 Infrastruktura społeczna	21
4.23 Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym oraz krajobrazy priorytetowe	25
4.24 Opracowanie ekofizjograficzne	28
CZĘŚĆ GRAFICZNA UZASADNIENIA	31

WSTĘP

Zgodnie z art. 13a ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (dalej „ustawa”) dla obszaru gminy, z wyłączeniem terenów zamkniętych innych niż ustalane przez ministra właściwego do spraw transportu, rada gminy uchwała plan ogólny gminy.

W planie ogólnym określa się obligatoryjnie strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne. Fakultatywnie można określić obszary uzupełnienia zabudowy i obszary zabudowy śródmiejskiej.

Plan ogólny w zakresie stref planistycznych, gminnych standardów urbanistycznych i obszarów zabudowy śródmiejskiej uwzględnia się przy sporządzaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz stanowi podstawę prawną decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Ponadto plan ogólny w zakresie obszarów uzupełnienia zabudowy stanowi podstawę prawną decyzji o warunkach zabudowy.

Plan ogólny jest aktem prawa miejscowego.

Formalną podstawą dla sporządzania planu ogólnego gminy Narol jest uchwała Nr 26/III/2024 Rady Miejskiej w Narolu z dnia 26 czerwca 2024 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Narol.

Zgodnie z art. 13h ust. 1 ustawy wraz z projektem planu ogólnego sporządza się uzasadnienie składające się z części tekstowej i graficznej.

1 WYJAŚNIENIE PRZYCZYN WYZNACZENIA STREF PLANISTYCZNYCH W GRANICACH OKREŚLONYCH W PLANIE OGÓLNYM

Wyznaczenie stref planistycznych w planie ogólnym stanowi zasadniczą czynność w procesie planistycznym, które jest realizowane w oparciu o art. 13a ust. 4 pkt 1 lit. a ustawy (*w planie ogólnym określa się strefy planistyczne*) oraz art. 13c ust. 1 ustawy (*obszar objęty planem ogólnym dzieli się w sposób rozłączny na strefy planistyczne*).

W planie ogólnym gminy Narol wyznaczono następujące strefy planistyczne:

SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,

SJ – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,

SZ – strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową,

SU – strefa usługowa,

SP – strefa gospodarcza,

SR – strefa produkcji rolniczej,

SI – strefa infrastrukturalna,

SN – strefa zieleni i rekreacji,

SC – strefa cmentarzy,

SG – strefa górnictwa,

SO – strefa otwarta,

SK – strefa komunikacji.

Strefy z zabudową mieszkaniową SW, SJ i SZ wyznaczono przede wszystkim w oparciu obszary z istniejącą zabudową o funkcji mieszkaniowej oraz obszary uzupełnienia zabudowy, a także w oparciu o ustalenia obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z zabudową mieszkaniową.

Strefy usługowe SU oraz gospodarcze SP wyznaczono również w oparciu o istniejące zabudowę o funkcji usługowej, produkcyjnej, składowej i magazynowej, a także w oparciu o analizę dokumentów strategicznych dla gminy, wytycznych z dokumentów wyższego rzędu, uwzględniając istniejące uwarunkowania oraz wnioski złożone przez zainteresowane osoby i organy uczestniczące w opiniowaniu i uzgadnianiu projektu planu ogólnego, a także aktualne potrzeby i możliwości rozwoju przestrzennego gminy Narol.

Poszczególne strefy planistyczne są zróżnicowane pod względem profilu funkcjonalnego podstawowego i dodatkowego, jak również pod względem parametrów zabudowy i zagospodarowania terenu. W szczególności strefy planistyczne o tym samym profilu podstawowym różnią się przede wszystkim ustalonymi parametrami zabudowy i zagospodarowania terenu, takimi jak: maksymalna wysokość zabudowy, maksymalna nadziemna intensywność zabudowy, maksymalny udział powierzchni zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej. Różnice pomiędzy strefami planistycznymi o tym samym profilu podstawowym wynikają również z rodzaju i ilości dopuszczonych dodatkowych profili funkcjonalnych.

Gminne standardy urbanistyczne to zbiór ustaleń, które określają profil funkcjonalny stref planistycznych oraz wskaźniki urbanistyczne determinujące sposób zagospodarowania przestrzennego na terenie danej gminy. Celem jest zapewnienie ładu przestrzennego i zrównoważony rozwój gminy.

2 PRZEDSTAWIENIE OBLICZEŃ POTWIERDZAJĄCYCH SPEŁNIENIE WARUNKU, O KTÓRYM MOWA W ART. 13D UST. 1 ALBO 3 USTAWY

Zgodnie z art. 13d ust. 1 ustawy strefy planistyczne wyznacza się w pierwszej kolejności na obszarach, dla których w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego określono przeznaczenie umożliwiające realizację funkcji mieszkaniowej, obszarach uzupełnienia zabudowy oraz obszarach z istniejącą zabudową o funkcji mieszkaniowej, z wyłączeniem luk w tej zabudowie, biorąc pod uwagę uwarunkowania, o których mowa w art. 13b.

Zgodnie z art. 13d ust. 3 ustawy w przypadku gdy na obszarach, o których mowa powyżej, suma chłonności terenów niezabudowanych, w tym luk w istniejącej zabudowie, jest większa niż 130 % wartości zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową w gminie, dopuszcza się wyznaczenie stref planistycznych z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, z zabudową mieszkaniową jednorodzinną, z zabudową zagrodową, na tych obszarach oraz nie wyznacza się tych stref planistycznych na pozostałych obszarach gminy.

2.1 Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w gminie

Sposób obliczania zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową określa rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. *w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wrysów*. Zgodnie z ww. rozporządzeniem zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową wyraża się w liczbie mieszkańców.

Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową oblicza się zgodnie ze wzorem:

$$ZAP = M_{20} - (PUM_0 / P_{20})$$

gdzie:

ZAP - oznacza zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową

M₂₀ - oznacza prognozowaną liczbę mieszkańców gminy w oparciu o dane udostępniane przez statystykę publiczną, powiększoną o 5%

PUM₀ - oznacza łączną powierzchnię użytkową mieszkań w gminie zgodną z najnowszymi danymi

P₂₀ - oznacza prognozowaną powierzchnię użytkową mieszkań w gminie na jednego mieszkańca

Prognozowaną powierzchnię użytkową mieszkań w gminie na jednego mieszkańca oblicza się zgodnie z jednym ze wzorów:

$$P_{20} = 3P_0 - 2P_{-10}$$

$$P_{20} = 2P_0 - P_{-20}$$

gdzie:

P₀ - oznacza powierzchnię użytkową mieszkań w gminie na jednego mieszkańca zgodną z najnowszymi danymi

P_{-10} - oznacza powierzchnię użytkową mieszkań w gminie na jednego mieszkańca zgodną z danymi udostępnianymi przez statystykę publiczną, według stanu na 10 lat przed rokiem, z którego pochodzą najnowsze dane

P_{-20} - oznacza powierzchnię użytkową mieszkań w gminie na jednego mieszkańca zgodną z danymi udostępnianymi przez statystykę publiczną, według stanu na 20 lat przed rokiem, z którego pochodzą najnowsze dane

W obliczeniach, przez najnowsze dane rozumie się dane udostępniane przez statystykę publiczną z tego samego roku, z którego pochodzą najnowsze dostępne dane dotyczące liczby mieszkańców gminy udostępniane przez statystykę publiczną. W obliczeniach, przyjmuje się okres prognozy obejmujący 20 lat od roku, którego dotyczą najnowsze dostępne dane dotyczące liczby mieszkańców gminy udostępnianych przez statystykę publiczną.

Dla gminy Narol dane udostępnione przez statystykę publiczną (Bank Danych Lokalnych, stat.gov.pl) są następujące:

PUM_0 [2024] 228 786 m²

P_0 [2024] 30,7 m²

P_{-10} [2014] 27,2 m²

P_{-20} [2004] 24,2 m²

Liczba mieszkańców gminy Narol na dzień 31.12.2024 wynosiła: 7 470

Zgodnie z opracowaniem pn. *Prognoza Ludności dla Gmin na lata 2023-2060* (GUS, 2024):

Prognoza liczby mieszkańców w 2044r. 5 968

Prognoza liczby mieszkańców w 2044r. +5% 6 266

$M_{20} = 6\,266$

– prognozowana liczba mieszkańców gminy w oparciu o dane udostępniane przez statystykę publiczną, powiększona o 5%.

Wyliczona wartości P_{20} – prognozowana powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie na jednego mieszkańca (w roku 2044), wynosi:

$$P_{20} = 3P_0 - 2P_{-10} = 3 \times 30,7 - 2 \times 27,2 = \mathbf{37,7\,m^2}$$

$$P_{20} = 2P_0 - P_{-20} = 2 \times 30,7 - 24,2 = 37,2\,m^2$$

W przypadku gdy prognozowana powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie na jednego mieszkańca (P_{20}) jest mniejsza niż 40 m² na jednego mieszkańca lub brak jest danych udostępnionych przez statystykę publiczną umożliwiających wykonanie obliczeń zgodnie z ww. wzorami przyjmuje się wartość tego parametru wynoszącą 40 m² na jednego mieszkańca.

Prognozowana powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie na jednego mieszkańca (P_{20}) jest mniejsza niż 40 m² i wynosi 37,7 m².

Dla dalszych obliczeń przyjęto zatem wartość **$P_{20} = 40\,m^2$** .

$$ZAP = M_{20} - (PUM_0 / P_{20}) = 6266 - (228\,786 / 40) = 547 \text{ osoby}$$

– zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową wyrażone w liczbie mieszkańców

W przypadku gdy zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową obliczone zgodnie z ust. 2 wynosi mniej niż 1000 w gminie, w której liczba mieszkańców zgodnie z najnowszymi dostępnymi danymi udostępnianymi przez statystykę publiczną wynosi nie mniej niż 5000 - dopuszcza się przyjęcie, że wynosi 1000.

ZAP = 1000 osób

– przyjęte zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową wyrażone w liczbie mieszkańców

2.2 Chłonność terenów niezabudowanych

Sposób obliczania chłonności terenów niezabudowanych określa rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów.

Zgodnie z ww. rozporządzeniem chłonność terenów niezabudowanych w strefach planistycznych, wyraża się w liczbie mieszkańców.

Chłonność terenów niezabudowanych w strefach, oblicza się, uwzględniając:

- 1) powierzchnię terenów niezabudowanych, w tym luk w istniejącej zabudowie;
- 2) chłonność terenów zabudowanych w sposób najbardziej zbliżony do planowanego w strefie w zakresie rodzaju zabudowy i nadziemnej intensywności zabudowy, z możliwością uwzględnienia prognozowanych proporcji między funkcją mieszkaniową, a innymi funkcjami.

Do obliczenia chłonności terenów niezabudowanych, w tym luk w istniejącej zabudowie, wykorzystuje się dane aktualne na dzień nie wcześniejszy niż dzień przystąpienia do sporządzania planu ogólnego gminy. Przeprowadzono analizę porównawczą istniejącej zabudowy i zagospodarowania terenów uwidocznioną w ewidencji gruntów i budynków z terenami przeznaczonymi pod funkcję mieszkaniową i zagrodową w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Powierzchnia terenów niezabudowanych w obowiązujących planach miejscowych oraz w lukach w istniejącej zabudowie:

	Powierzchnia terenów niezabudowanych	
	ha	m ²
Osiedle jednorodzinne "Słoneczne" w Narolu		
MN - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	1,52	15 227
Ruda Różaniecka 1		
MN - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	0,33	3 300
Maziarnia		
MN - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	0,28	2 800
Obejmujący część terenów miasta Narol		
MN - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	10,47	104 700
RAZEM:	12,60	126 000
Luki w istniejącej zabudowie	Powierzchnia terenów niezabudowanych	
	ha	m ²
Strefy SW, SJ, SZ	127,66	1 276 600
RAZEM:	127,66	1 276 600

Do dalszych obliczeń przyjęto następujące współczynniki korekcyjne:

- minus 10% dla niekorzystnych uwarunkowań geodezyjno-prawnych (wąskie działki, brak dojazdu, strefy techniczne, sanitarne, inne ograniczające zabudowę),
- minus 20% na komunikację wewnętrzną (dojazdy niewydzielone, dojścia, służebności).

Na podstawie badań przeprowadzonych w III i IV kwartale 2021 r. przez Instytut Rozwoju Miast i Regionów - próbka 130 osiedli mieszkaniowych w różnych typach zabudowy wraz z przyległymi obszarami obsługującymi te osiedla (tereny usług, komunikacji, zieleni publicznej) o optymalnym sposobie zagospodarowania (niewielki udział luk w zabudowie):

- ok. 30% powierzchni osiedli mieszkaniowych zajmują tereny obsługujące, a ok. 70% tereny mieszkaniowe,
- w ramach terenów mieszkaniowych przewidywana w planie intensywność zabudowy wykorzystywana jest w ok. 70% - część inwestycji nie powstaje na maksymalnych parametrach, część nieruchomości pozostaje lukami w zabudowie.

Powierzchnia terenów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę mieszkaniową i niezabudowanych oraz powierzchnia luk w zabudowie w strefach SW, SJ i SZ, po uwzględnieniu współczynników korekcyjnych (Pt):

Tereny niezabudowane i luki w zabudowie	Powierzchnia	
	ha	m ²
Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego – MN	8,82	88 200
Strefy planistyczne:		
SW, SJ, SZ	89,36	893 620
RAZEM:	98,18	981 820

Dzb – 2100 m²

$Ldz = Pt / Dzb = 468$

Pub = 157,5 m²

$Pum = Ldz \times Pub = 73\,637\,m^2$

P20 = 40 m²

$CH = Pum / P20 = 1\,841$

ZAP = 1000

ZAP130 = 1300

gdzie:

Dzb - przyjęta powierzchnia nowowydzielanej działki budowlanej dla zabudowy mieszkaniowej w gminie

Ldz - liczba działek (nieruchomości) budowlanych dla zabudowy mieszkaniowej w gminie

Pub - przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości (budynku) w zabudowie mieszkaniowej oddanej do użytkowania w 2024 roku w gminie Narol wg GUS

Pum - powierzchnia użytkowa mieszkań w zabudowie mieszkaniowej

P20 - Powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie na jednego mieszkańca

CH - chłonność terenów niezabudowanych w całej gminie, w tym luk w istniejącej zabudowie, wyrażona w liczbie mieszkańców

ZAP - obliczone zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową wyrażone w liczbie mieszkańców

ZAP130 - 130% wartości zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową wyrażone w liczbie mieszkańców

CH > ZAP130 => 1841 > 1300

Chłonność terenów niezabudowanych jest większa od zapotrzebowania na nową zabudowę

Suma chłonności terenów niezabudowanych, w tym luk w istniejącej zabudowie, jest większa niż 130% wartości zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową w gminie.

W związku z powyższym dopuszcza się wyznaczenie stref planistycznych z zabudową mieszkaniową jednorodzinną oraz z zabudową zagrodową na obszarach, dla których w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego określono przeznaczenie umożliwiające realizację funkcji mieszkaniowej, obszarach uzupełnienia zabudowy oraz obszarach z istniejącą zabudową o funkcji mieszkaniowej oraz **nie wyznacza się tych stref planistycznych na pozostałych obszarach gminy.**

3 WYJAŚNIENIE PRZYCZYNY WYZNACZENIA OBSZARU UZUPEŁNIENIA ZABUDOWY

Sposób wyznaczania obszarów uzupełnienia zabudowy uwzględnia potrzeby kształtowania ładu przestrzennego i racjonalnego gospodarowania gruntami rolnymi, w tym przeciwdziałania powstawaniu konfliktów przestrzennych i rozpraszaniu zabudowy. W myśl ustawy gminy są uprawnione do wyznaczenia w planie ogólnym obszarów uzupełnienia zabudowy. Co do zasady do tych obszarów ma być ograniczone wydawanie decyzji o warunkach zabudowy. Ma to kluczowe znaczenie jako narzędzie pozwalające gminie wpływać na to, na jakich obszarach zabudowa może być kształtowana w taki właśnie sposób. W myśl obowiązujących regulacji jedynym narzędziem, które może zagwarantować ochronę przed zabudową określonych nieruchomości, jest plan miejscowy. Przyjmowanie planu miejscowego w takiej sytuacji jest podyktowane wyłącznie brakiem bardziej racjonalnych alternatyw, pozwalających na realizację tego samego celu. Uchwalenie planu miejscowego jest zadaniem czasochłonnym i kosztownym, niedopasowanym do potrzeb, które można sprowadzić do jednej generalnej zasady – wprowadzenia zakazu zabudowy. Nowe narzędzie w postaci obszarów uzupełnienia zabudowy oddaje w ręce gminy jednoznaczne władztwo planistyczne w zakresie ustalania, dla których terenów nie będą wydawane decyzje o warunkach zabudowy. Będzie to możliwe bez konieczności uchwalania planów miejscowych, których jedynym celem jest właśnie powstrzymanie rozwoju zabudowy na danym obszarze z uwagi na inne wysoko cenione wartości, takie jak ochrona środowiska, bezpieczeństwo publiczne czy racjonalność wykorzystania przestrzeni.

W realiach gminy Narol, pokrytej w niewielkim stopniu obowiązującymi planami miejscowymi, powyższe rozważania mają kluczowe znaczenie i wyznaczenie obszarów uzupełnienia zabudowy jest niezbędne.

Sposób wyznaczania obszarów uzupełnienia zabudowy reguluje rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy (§1 ust. 1):

1) określa się zgrupowania nie mniej niż 5 budynków, w których obrys każdego z budynków w zgrupowaniu znajduje się w odległości nie większej niż 100 m od obrysu co najmniej jednego innego budynku w zgrupowaniu, przy czym uwzględnia się następujące rodzaje budynków według Klasyfikacji Środków Trwałych:

- a) budynki przemysłowe o symbolu 101,
- b) budynki handlowo-usługowe o symbolu 103,
- c) budynki biurowe o symbolu 105,
- d) budynki szpitali i inne budynki opieki zdrowotnej o symbolu 106,
- e) budynki oświaty, nauki i kultury oraz budynki sportowe o symbolu 107,
- f) pozostałe budynki niemieszkalne o symbolu 109,
- g) budynki mieszkalne o symbolu 110;

2) wyznacza się obszary ograniczone krzywą poprowadzoną w odległości 50 m od obrysu budynków położonych w zgrupowaniach, o których mowa w pkt 1;

3) do obszarów wyznaczonych w wyniku wykonania czynności określonej w pkt 2 dodaje się obszary o jednostkowej powierzchni nie większej niż 5000 m², ograniczone z każdej strony krzywą, o której mowa w pkt 2;

4) wewnątrz obszarów, które powstały w wyniku wykonania czynności, o których mowa w pkt 2 i 3, wyznacza się krzywą poprowadzoną w odległości 40 m od granicy tych obszarów;

5) od obszarów, które powstały w wyniku wykonania czynności, o których mowa w pkt 2 i 3, odejmuje się obszary znajdujące się między krzywą będącą granicą tych obszarów a krzywą, o której mowa w pkt 4.

Obszary uzupełnienia zabudowy wyznaczone w sposób, o którym mowa powyżej, można ograniczać, uwzględniając lokalne uwarunkowania oraz politykę przestrzenną gminy.

Dopuszcza się rozszerzenie granic obszarów uzupełnienia zabudowy uwzględniając lokalne uwarunkowania oraz politykę przestrzenną gminy, jednak nie więcej niż o obszar o łącznej powierzchni obliczonej zgodnie ze wzorem:

$$P_p = 25 \% * (P_b - P_u)$$

gdzie:

P_p - oznacza łączną maksymalną powierzchnię powiększenia obszarów uzupełnienia zabudowy wyznaczonych w sposób, o którym mowa w ust. 1, w wyniku rozszerzenia ich granic,

P_b - oznacza łączną powierzchnię obszarów wyznaczonych w sposób, o którym mowa w ust. 1 pkt 1-3,

P_u - oznacza łączną powierzchnię obszarów uzupełnienia zabudowy wyznaczonych w sposób, o którym mowa w ust. 1.

Na użytkach rolnych klas I-III poza granicami administracyjnymi miast rozszerzenie granic, o którym mowa powyżej, jest dopuszczalne wyłącznie na obszarach wyznaczonych w wyniku wykonania czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 1-3, położonych w odległości nie większej niż 50 m od granicy pasa drogowego drogi publicznej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 320), z wyłączeniem dróg ekspresowych i autostrad.

4 WYJAŚNIENIE PRZYCZYNY WYZNACZENIA OBSZARU ZABUDOWY ŚRÓDMIEJSKIEJ

Wyznaczenie obszaru zabudowy śródmiejskiej w planie ogólnym gminy dla części terenu miasta Narol jest krokiem o charakterze architektoniczno-urbanistycznym oraz prawnym. Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, obszar ten definiuje się jako „położony w mieście obszar zwartej, intensywnej zabudowy mieszkaniowej i usługowej”. Dla Narola – miasta o bogatej, historycznej strukturze urbanistycznej, ale kameralnej skali – wyznaczenie tej strefy znajduje silne merytoryczne uzasadnienie. Wyznaczenie strefy zabudowy śródmiejskiej obejmuje historyczny rdzeń osadniczy o uformowanej strukturze zwartej zabudowy pierzejowej. Działanie to ma na celu umożliwienie harmonijnego uzupełniania tkanki miejskiej, ochronę lokalnej tożsamości architektonicznej oraz optymalne wykorzystanie istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej poprzez racjonalną intensyfikację zagospodarowania.

Obszar śródmiejski charakteryzuje się intensywną zabudową, w formie pierzejowej, i wymaga odmiennych regulacji niż inne części gminy. Wyznaczenie obszaru zabudowy śródmiejskiej jest narzędziem służącym do zarządzania rozwojem ścisłego centrum miasta, pozwalające na lokalizację nowych inwestycji w sposób zgodny z historyczną tkanką miejską. W obszarze zabudowy śródmiejskiej stosuje się szczególne przepisy budowlane dopuszczające możliwość skrócenia o połowę minimalnych odległości przesłaniania-dla budynków z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi (w tym m.in.: mieszkania, biurowce, obiekty handlowe), możliwość skrócenia o połowę minimalnego czasu nasłonecznienia dla mieszkań, żłobków, przedszkoli, szkół, oraz dla placów zabaw, brak minimalnego czasu nasłonecznienia dla mieszkań 1-pokojowych.

Obszar zabudowy śródmiejskiej wyznaczono przy rynku w Narolu, a także przy ulicach na południe i południowy-wschód od rynku tj. w obrębie ulic Lwowskiej, Warszawskiej, Podzamcze, Kościelnej, Józefowskiej i Wesolej. Zasięg obszaru odpowiada historycznej tkance miejskiej i obejmuje zabudowę o wysokiej intensywności, najczęściej lokalizowaną w granicach dzieł ewidencyjnych.

5 WYJAŚNIENIE SPOSOBU UWZGLĘDNIENIA UWARUNKOWAŃ ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY

5.1 Polityka przestrzenna gminy określona w strategii rozwoju gminy lub strategii rozwoju ponadlokalnego

Zgodnie z art. 51 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw – do dnia 31 grudnia 2025 r. ustalenia planu ogólnego gminy określa się, uwzględniając politykę przestrzenną gminy określoną w strategii rozwoju gminy lub strategii rozwoju ponadlokalnego, o ile gmina dysponuje strategią rozwoju gminy lub strategią rozwoju

ponadlokalnego, których opracowanie zostało wszczęte od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Ustawa weszła w życie 24 września 2023 r.

Strategia Rozwoju Gminy Narol na lata 2021-2030 została przyjęta uchwałą Nr 358/XXXV/2021 Rady Miejskiej w Narolu z dnia 22 grudnia 2021r. Strategia została przeanalizowana i nie stwierdzono rozbieżności z projektem planu ogólnego, choć z uwagi na powyżej przywołane przepisy ustalenia planu ogólnego gminy Narol nie są formalnie powiązane ze strategią.

Główne cele polityki przestrzennej gminy winny być spójne z celami strategicznymi określonymi w strategii, a studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy musi zapewniać warunki nie tylko umożliwiające ale i sprzyjające ich realizacji, gdzie oczekiwanym skutkiem jest osiągnięcie efektu synergii.

Wspólnota samorządowa wskazała w Strategii Rozwoju wizję Gminy Narol następująco:

„Gmina Narol to miejsce o wysokiej jakości życia dzięki:

- estetycznej i uporządkowanej przestrzeni oraz atrakcyjnemu położeniu niedaleko Roztoczańskiego Parku Narodowego,*
- bogatej ofercie usług społecznych dla wszystkich grup mieszkańców,*
- aktywnej, zintegrowanej społeczności.”*

Strategia definiuje misję rozwoju Gminy Narol na 2030 rok:

„Jesteśmy dynamicznie rozwijającą się gminą, atrakcyjnie położoną niedaleko Roztoczańskiego Parku Narodowego, określony w wizji stan docelowy naszej Gminy - przyjazne miejsce do życia, pracy i wypoczynku - pragniemy osiągnąć w szczególności poprzez:

- rozbudowę infrastruktury komunikacyjnej, w szczególności drogowej, z poszanowaniem środowiska naturalnego,*
- rozwój oferty spędzania wolnego czasu - kultury, sportu i rekreacji,*
- stwarzanie dobrych warunków dla rozwoju turystycznego,*
- kreowanie atrakcyjnego wizerunku Gminy na zewnątrz.”*

Dla realizacji misji i wizji rozwoju gminy określone zostały następujące obszary strategiczne:

- 1) Obszar 1. *Gmina Narol dobrym miejscem do zamieszkania,*
- 2) Obszar 2. *Rozwój gospodarczy Gminy Narol,*
- 3) Obszar 3. *Aktywne społeczeństwo obywatelskie motorem rozwoju Gminy Narol.*

5.2 Ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030 (uchwała Sejmiku Województwa Podkarpackiego nr LIX/930/18 z dnia 27 sierpnia 2018 roku, Dziennik Urzędowy Województwa Podkarpackiego z dnia 18 września 2018r. poz. 3937).

Gmina Narol położona jest na terenie następujących obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym, określonych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030:

Ustalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego dla gminy Narol:

Ponadlokalne elementy i formy zagospodarowania przestrzennego:

1. Osadnictwo:

Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym: Wiejski Obszar Funkcjonalny wymagający wsparcia procesów rozwojowych oraz Przygraniczny Obszar Funkcjonalny.

Obszar funkcjonalny o znaczeniu regionalnym: Roztoczańsko – Puszczkański Obszar Funkcjonalny. Narol – ośrodek gminny miejsko-wiejski (funkcje administracyjno-usługowe i obsługi rolnictwa), przewidziany do rewitalizacji.

Wiejski Obszar Funkcjonalny uczestniczący w procesach rozwojowych

Priorytet rozwojowy – wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich.

Funkcje rozwojowe:

- podstawowa: rolnicza.
- towarzyszące: obsługi ludności i rolnictwa, przemysłowa.

Wiodące kierunki zagospodarowania:

- rozwój gospodarki rolnej, leśnej oraz działalności pozarolniczej;
- rozwój kapitału ludzkiego oraz wzrost poziomu życia mieszkańców;
- poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym;
- wzmocnienie powiązań obszarów wiejskich z ośrodkami miejskimi – włączenie terenów wiejskich otaczających miasta w procesy rozwojowe;
- ochrona terenów o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych;
- racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego;
- rozwój infrastruktury technicznej i transportowej.

Zasady i warunki zagospodarowania:

- zagospodarowanie terenów wiejskich umożliwiające wzrost towarowości w rolnictwie;
- rozwój powiązań komunikacyjnych drogowych i kolejowych, poprawiający wewnętrzną i zewnętrzną dostępność obszaru;
- zapobieganie procesom suburbanizacji i rozpraszania zabudowy powodującym degradację otwartych terenów wiejskich przydatnych dla rolnictwa przez intensyfikację użytkowania terenów zainwestowanych;
- rozwój rolnictwa dostosowanego do lokalnych warunków, poprawa struktury agrarnej gospodarstw;
- rozwój i modernizacja bazy usług publicznych,
- poprawa wyposażenia obszaru w infrastrukturę techniczną i transportową.

Przygraniczny Obszar Funkcjonalny

Wiodące kierunki zagospodarowania:

- poprawa dostępności komunikacyjnej w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym;
- wzmocnienie funkcjonalne ośrodków miejskich;
- rozwój gospodarki rolnej i leśnej;
- rozwój funkcji turystycznej w dostosowaniu do zasad ochrony obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo,
- rozwój w infrastrukturę techniczną i transportową.

Zasady i warunki zagospodarowania:

- zagospodarowanie przestrzenne obszaru z uwzględnieniem potrzeb związanych z obronnością i bezpieczeństwem publicznym;
- rozwój i modernizacja infrastruktury granicznej, transportowej i logistycznej;
- integrowanie systemów komunikacyjnych i usprawnienie powiązań transportowych;
- wspieranie rozwoju nowych funkcji, zwiększających zakres świadczonych usług o charakterze ponadlokalnym, w tym logistycznych;
- poprawa dostępu do usług publicznych zlokalizowanych w miastach i na obszarach wiejskich;
- współpraca transgraniczna w zakresie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego, realizacja i koordynacja wspólnych działań i projektów, zapewniających integrację planowania w zakresie ochrony środowiska, gospodarki wodnej oraz infrastruktury transgranicznej,
- poprawa wyposażenia obszaru w infrastrukturę techniczną i transportową.

Roztoczański-Puszczański Obszar Funkcjonowania

Funkcje rozwojowe:

- podstawowa: turystyczna, w tym rozwój form kwalifikowanych turystyki;
- towarzyszące: rolnicza, gospodarki leśnej, usługowa (obsługi rolnictwa i leśnictwa), produkcyjna (przemysłowo-rolnicza).

Wiodące kierunki zagospodarowania:

- rozwój turystyki poznawczo-wypoczynkowej i kwalifikowanej opartej na lokalnych walorach przyrodniczych i kulturowych;
- poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej obszaru;
- ochrona zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego;
- utrzymanie i rozwój funkcji uzdrowiskowych Roztocza;
- rozwój zrównoważonej gospodarki leśnej i rolnej;
- rozwój bazy przetwórstwa rolno-spożywczego;
- wznowienie eksploatacji złóż siarki;
- ochrona obszaru przed powodzią.

Zasady i warunki zagospodarowania:

- rozbudowa i modernizacja istniejącej infrastruktury turystycznej;
- rozbudowa istniejących oraz budowa nowych szlaków drogowych oraz modernizacja istniejących linii kolejowych;
- ochrona walorów leczniczych i klimatycznych uzdrowiska Horyniec-Zdrój;
- rozwój rolnictwa ekologicznego dostosowanego do lokalnych warunków, poprawa struktury agrarnej gospodarstw;
- rewaloryzacja historycznych układów urbanistycznych świadczących o unikatowej historii i kulturze obszaru;
- ochrona krajobrazów i przyrody obszaru;
- zapobieganie procesom suburbanizacji i rozpraszania zabudowy powodującym degradację otwartych terenów wiejskich przydatnych dla rolnictwa przez intensyfikację użytkowania terenów zainwestowanych;
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej oraz zagospodarowanie terenów sprzyjające naturalnej retencji wód powierzchniowych;
- zagospodarowanie terenu kopalni siarki Basznia przy uwzględnieniu aspektów prawno-środowiskowych i ekologicznych;
- uwzględnienie przy zagospodarowaniu terenów ograniczeń związanych z położeniem na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz narażonych na niebezpieczeństwo powodzi.

2. Środowisko:

- Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 407 „Niecka lubelska (Chełm – Zamość)”.
- Złoża kopalin surowcowych: Płazów WC 1865, Płazów – I WW 16797.
- Rezerwaty przyrody: Bukowy Las, Minokąt, Źródła Tanwi.
- Parki Krajobrazowe: Południoworoztoczański oraz Puszczy Solskiej.
- Roztoczański Obszar Chronionego Krajobrazu.
- Natura 2000 – obszary ptasie (Puszcza Solska, Roztocze) oraz siedliskowe (Horyniec, Minokąt, Uroczyska Puszczy Solskiej, Uroczyska Roztocza Wschodniego).
- Obszary szczególnego zagrożenia powodzią Q1% i Q10%.
- Zabytki architektury rezydencjonalnej: Narol, Ruda Różaniecka.
- Drewniane budownictwo sakralne obrządków wschodnich: Wola Wielka.
- Historyczny układ urbanistyczny do rewaloryzacji: Narol.

3. Komunikacja:

- Droga wojewódzka nr 865 (Jarosław – Bełżec).
- Linia kolejowa nr 69 (Rejowiec – Hrebennie).

4. Infrastruktura techniczna:

- Linia elektroenergetyczna 110 kV (do rozbudowy i przebudowy).
- Gazociąg regionalny DN 200.
- Składowisko odpadów komunalnych „Narol”.
- Sieć szerokopasmowa eTEN.

5. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- Powołanie transgranicznego Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery Roztocze (zadanie zrealizowane).
- Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej w gminie Narol (w trakcie realizacji).
- Przebudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Narolu (w trakcie realizacji).
- Informacje w zakresie zadań nieuwjętych w PZPWP
- Ochrona przyrody: Na terenie gminy funkcjonują formy ochrony nadzorowane przez samorząd województwa (Roztoczański OChK, PK Puszczy Solskiej, Południoworoztoczański PK) – zasady ich funkcjonowania określają stosowne uchwały Sejmiku.
- Gospodarka odpadami: Należy uwzględnić Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego (WPGO). W gminie Narol funkcjonuje PSZOK oraz składowisko odpadów innych niż niebezpieczne.
- Prawo geologiczne: Należy uwzględnić udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w planowaniu przestrzennym. Informacje o nich dostępne są w Państwowym Instytucie Geologicznym (system MIDAS).
- Programy ochrony środowiska: Przy sporządzaniu planu należy uwzględnić:
 - 1) program ochrony środowiska przed hałasem (dla terenów przy głównych drogach),
 - 2) program ochrony powietrza (wytyczne w zakresie ograniczania tzw. niskiej emisji),
 - 3) wojewódzki program przeciwdziałania zmianom klimatu (OZE i gospodarka obiegu zamkniętego);
- Transport: Należy uwzględnić Program Strategicznego Rozwoju Transportu (PSRT WP). Województwo realizuje przebudowę drogi wojewódzkiej nr 865 na odcinku od obwodnicy Narola do granicy województwa.
- Cyfryzacja: Na terenie gminy istnieje infrastruktura regionalna Sieci Szerokopasmowej Polski Wschodniej (SSPW WP). Wymaga ona zachowania normatywnych parametrów usytuowania obiektów względem sieci.

5.3 Formy ochrony przyrody oraz ich otuliny

Na obszarze gminy Narol występuje szereg zróżnicowanych form ochrony przyrody, obejmujących zarówno obiekty o znaczeniu lokalnym, jak i międzynarodowym.

Poniżej przedstawiam szczegółowe zestawienie tych form wraz z informacjami o ich otulinach:

1. Parki Krajobrazowe i ich otuliny

Na terenie gminy zlokalizowane są dwa parki krajobrazowe:

- Park Krajobrazowy Puszczy Solskiej.
- Południoworoztoczański Park Krajobrazowy.

Dla obu tych parków funkcję otuliny (strefy buforowej) pełni Roztoczański Obszar Chronionego Krajobrazu.

2. Rezerваты przyrody

Gmina Narol charakteryzuje się obecnością cennych rezerwatów:

- Źródła Tanwi – rezerwat torfowy chroniący obszar źródliskowy rzeki Tanew.
- Bukowy Las – chroniący buczynę karpacką w formie podgórskiej.
- Minokąt – rezerwat leśny z pomnikowymi okazami jodły.
- Nad Tanwią – niewielka część tego rezerwatu (słynącego z tzw. „szumów”) również leży w granicach gminy Narol.

3. Sieć Natura 2000

Obszar gminy jest w znacznej części pokryty przez europejską sieć ekologiczną Natura 2000, obejmującą:

- Obszary specjalnej ochrony ptaków (PLB): Puszcza Solska (PLB060008) oraz Roztocze (PLB060012).
- Specjalne obszary ochrony siedlisk (PLH): Horyniec (PLH180017), Minokąt (PLH060089), Uroczyska Puszczy Solskiej (PLH060034) oraz Uroczyska Roztocza Wschodniego (PLH060093).

4. Inne formy ochrony

- Użytki ekologiczne: w gminie wyznaczono 29 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 45,88 ha, chroniących m.in. torfowiska, bagna i murawy kserotermiczne.
- Pomniki przyrody: ochroną objęto ponad 200 drzew (indywidualnych i w grupach) oraz pomnik przyrody nieożywionej – źródłisko rzeki Tanew w Woli Wielkiej.
- Międzynarodowy Rezerwat Biosfery Roztocze: Jest to transgraniczny obszar chroniony o znaczeniu międzynarodowym, powołany pod egidą UNESCO.

5.4 Obszary szczególnego zagrożenia powodzią, wały przeciwpowodziowe oraz pasy o szerokości 50 m od stopy wału

Na terenie gminy znajdują się obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Tanew, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%) oraz obszary gdzie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%). Koryto Tanwi nie jest obwałowane.

W granicach gminy występują również obszary zagrożone powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%). W warunkach gminy Narol zagrożenie to koncentruje się przede wszystkim w dolinie rzeki Tanew.

W planie ogólnym uwzględniono występowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Tanew poprzez odpowiednie kształtowanie stref planistycznych, gdzie najbardziej narażone na zalanie tereny ujęto w strefach otwartych z zakazem zabudowy.

5.5 Obszary gruntów zmeliorowanych

W obszarze gminy znajduje się sieć melioracyjna występuje w mieście Narol oraz w miejscowościach Narol Wieś i Lipie.

5.6 Tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi oraz tereny, na których występują te ruchy

Na terenie gminy nie występują osuwiska aktywne, aktywne okresowo i nieaktywne, a także tereny zagrożone ruchami masowym ujawnione w Systemie Osłony Przeciwośuwiskowej (SOPO).

5.7 Strefy ochronne ujęć wody

Na terenie gminy nie znajdują się strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wody w mieście Narol i w miejscowościach Narol Wieś, Łówcza i Łukawica .

W strefach ochronnych ujęć wód obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu terenu wg przepisów odrębnych. Plan ogólny uwzględnia występowanie ww. stref poprzez ustalenie

w obrębie ujęć wód stref infrastrukturalnych, a dla stref pośrednich ogranicza możliwość zabudowy poprzez odpowiednie kształtowanie stref zabudowy oraz ustalenie stref otwartych.

5.8 Obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych

Gmin położona jest w granicach udokumentowanego głównego zbiornika wód podziemnych nr 407 „Niecka lubelska (Czełm-Zamość)”. Zbiornik ten to kluczowy zasób wodny o znaczeniu regionalnym, obejmujący swoim zasięgiem północno-wschodnią część gminy Narol.

Charakterystyka zbiornika:

1. Budowa geologiczna i typ zbiornika

- Charakterystyka fizyczna: jest to zbiornik typu szczelinowo-porowego (lub porowo-szczelinowego) zlokalizowany w utworach kredowych (górną kreda).
- Powierzchnia: całkowita powierzchnia zbiornika wynosi 9051 km².
- Warstwa wodonośna: główny poziom wodonośny na Roztoczu występuje na wysokości około 250 m n.p.m..

2. Zasilanie i odporność na zanieczyszczenia

- Sposób zasilania: poziom główny zasilany jest przez bezpośrednią infiltrację wód opadowych w miejscach, gdzie skały węglanowe i krzemionkowe wychodzą na powierzchnię. W miejscach, gdzie zbiornik jest przykryty młodszymi utworami, infiltracja odbywa się przez przepuszczalny nadkład.
- Podatność na zagrożenia: z uwagi na zasilanie głównie przez spływ podziemny i przepuszczalny nadkład, zbiornik charakteryzuje się niską naturalną odpornością na zanieczyszczenia. Wymaga to szczególnej ochrony w procesach planistycznych.

3. Warunki hydrogeologiczne

- Głębokość zalegania: zwierciadło wody znajduje się zazwyczaj na głębokości od 15 do 50 m. Najpłycej woda występuje w dolinach rzecznych (poniżej 2 m), a najgłębiej w strefach wododziałowych.
- Stan zwierciadła: w południowej i środkowej części obszaru zwierciadło ma charakter swobodny, natomiast na północy znajduje się pod napięciem wywołanym przez nadkład osadów kenozoicznych.
- Wydajność (wydatek jednostkowy):
 - w pobliżu dolin rzecznych wydajność studni wierconych wynosi zazwyczaj 240–960 m³/d na 1 m depresji (niekiedy przekracza 2400 m³/d),
 - na obszarach wierzchwinowych i działach wodnych warunki są słabsze, a wydajność rzadko przekracza 120 m³/d na 1 m depresji.

4. Jakość wody i wpływ na środowisko

- Jakość: Wody zbiornika charakteryzują się wysoką jakością.
- Wyływy powierzchniowe: z poziomem tym wiąże się występowanie licznych źródeł. W miejscach, gdzie woda podziemna zalega płytko (dna dolin), sprzyja to powstawaniu jezior, bagien i terenów podmokłych, co jest widoczne szczególnie na obszarach leśnych na północny wschód od Narola.
- Zjawiska krasowe: ze względu na budowę geologiczną, niektóre wyływy giną w podłożu, tworząc typowe ponory krasowe.

Zbiornik ten jest głównym źródłem zasilania dla ujęć wodociągowych w gminie, a jego ochrona przed zanieczyszczeniami antropogenicznymi jest jednym z priorytetów planu ogólnego.

5.9 Tereny górnicze i obszary górnicze wraz z filarami ochronnymi

Na terenie gminy eksploatacja górnicza dotyczy złoża wapieni i margli: obszar i teren górniczy „Płazów I” dla eksploatacji wapieni i margli ze złoża pn. „Płazów” i „Płazów I”.

Dla obszaru i terenu górniczego w planie ogólnym wyznaczono strefę górnictwa SG.

5.10 Udokumentowane złoża kopalin, kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla i podziemne bezzbiornikowe magazyny substancji

Na terenie gminy stwierdzono występowanie następujących kopalin: wapieni, margli, kamieni oraz kruszyw naturalnych.

Poniżej przedstawiono wykaz złóż udokumentowanych:

- 1) złożo wapieni i margli pn. „Płazów”;
- 2) złożo wapieni i margli pn. „Płazów I”;
- 3) złożo kruszyw naturalnych pn. „Ruda Różaniecka”;
- 4) złożo kamieni drogowych i budowlanych pn. „Huta Różaniecka”.

Dla złóż „Płazów” i „Płazów I” oraz „Huta Różaniecka” przyjęto strefę górnictwa na całym obszarze złoża. W pozostałych przypadkach w planie ustalono strefy otwarte.

Na terenie gminy nie występują kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla i podziemne bezzbiornikowe magazyny substancji.

5.11 Obszary uzdrowisk oraz obszary ochrony uzdrowiskowej

Na terenie gminy nie znajdują się uzdrowiska, a w związku z tym również nie występują obszary ochrony uzdrowiskowej.

5.12 Zabytki objęte formami ochrony, o których mowa w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, lub ujęte w wojewódzkiej lub gminnej ewidencji zabytków oraz dobra kultury współczesnej

Na terenie gminy Narol trzydzieści sześć obiektów i dwa stanowiska archeologiczne wpisane są do rejestru zabytków, prowadzonego przez Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr wpisu do rejestru	Data wpisu
1.	Lipisko	Zespół Kościoła z XIX w.	A-327	04.08.2009
2.	Łówcza	Cmentarz grekokatolicki z XIX w.	A-118	05.02.1971
3.	Łówcza	Kaplica cmentarna z 1848r.	A-118	05.02.1971
4.	Narol	Zespół kościoła parafialnego p.w. narodzenia NMP	A-207	08.06.2007
5.	Narol	Kościół 1790-1804	A-207	08.06.2007
6.	Narol	Dzwonnica XIX w.	A-207	08.06.2007
7.	Narol	Ogrodzenie II poł. XIX w.	A-207	08.06.2007
8.	Narol	Cmentarz z XIX w.	A-743	04.11.1986
9.	Narol	Mauzoleum rodziny Puzynów na cmentarzu grzebalnym z 1881r.	A-163	04.11.1986
10.	Narol	Szkoła kościelna z 1907r.	A-742	21.04.1997
11.	Narol	Ratusz z I poł. XX w	A-461	21.01.2011
12.	Narol	Zespół pałacowy Łosiów	A-256	14.10.1959
13.	Narol	Pałac z dwoma ćwierćkolistymi galeriami 1770-1781	A-256	14.10.1959
14.	Narol	Dwie kordegardy z poł. XVIII w.	A-256	14.10.1959
15.	Narol	Brama z poł. XVIII w.	A-256	14.10.1959
16.	Narol	Park z 1773r.	A-705	30.10.1971
17.	Narol	Dom administratorów dóbr narolskich z II poł. XIX w.	A-831	10.02.1998
18.	Narol	Budynek stajni (ul. Józefowska 10), obecnie garaż w zespole plebańskim	A-831	10.02.1998

19.	Narol	Zespół cerkiewny z 1899r.	A-247	12.12.2007
20.	Płazów	Zespół kościoła parafialnego p.w. św. Michała Archaniola	A-868	09.09.1997
21.	Płazów	Kościół z 1818r.	A-868	09.09.1997
22.	Płazów	Dwie dzwonnice z XIX w.	A-868	09.09.1997
23.	Płazów	Ogrodzenie i brama z XIX w.	A-868	09.09.1997
24.	Płazów	Cmentarz rzymskokatolicki i grekokatolicki z XIX w.	A-168	15.12.1986
25.	Ruda Różaniecka	Zespół pałacowy	A-238	28.07.1987
26.	Ruda Różaniecka	Pałac z 1740r.	A-238	28.07.1987
27.	Ruda Różaniecka	Oficyna XVIII w.	A-238	28.07.1987
28.	Ruda Różaniecka	Park krajobrazowy z początku XIX w.	A-238	28.07.1987
29.	Wola Wielka	Zespół cerkwi grekokatolickiej filialnej p.w. Bogurodzicy Pokrow	A-39	26.06.2001
30.	Wola Wielka	Cerkiew z 1755r. (nieużytkowana)	A-39	26.06.2001
31.	Wola Wielka	Dzwonnica z 1755r.	A-39	26.06.2001
32.	Wola Wielka	Pozostałości cmentarza przycerkiewnego XVIII-XIXw.	A-39	26.06.2001
33.	Wola Wielka	Ogrodzenie z 1755r.	A-39	26.06.2001
34.	Łukawica	Kaplica	A-1422	17.10.2016
35.	Narol	Kaplica pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa	A-1424	24.10.2016
36.	Narol	Otoczenie zespołu pałacowego Łosiów	A-1695	14.08.2020

Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr wpisu do rejestru	Data wpisu
1.	Łukawica	Kurhany, okres wczesny rzymski	A-436	18.12.1961r.
2.	Wola Wielka	Kurhany	A-437	18.12.1961r.

Poza wymienionymi wyżej obiektami wpisanymi do rejestru zabytków, na obszarze gminy zachowanych jest wiele obiektów, w tym obiektów małej architektury, posiadających wartości kulturowe. Można podzielić je na następujące grupy:

- 1) budynki mieszkalne,
- 2) budynki produkcyjne (młyny) i gospodarcze (stajnie, obory, stodoły),
- 3) kapliczki i krzyże przydrożne.

W wykazie gminnej ewidencji zabytków figuruje 351 pozycji (bez obiektów wpisanych do rejestru zabytków).

W gminnej ewidencji zabytków znajdują się również 228 stanowisk archeologicznych.

Obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków, a także ujęte w gminnej ewidencji zabytków oraz zabytki archeologiczne zostały uwzględnione w planie ogólnym poprzez ustalenie odpowiedniej strefy planistycznej z profilami funkcjonalnymi dostosowanymi do rodzaju obiektu oraz z odpowiednio dobranymi standardami urbanistycznymi.

Na terenie gminy nie występują dobra kultury współczesnej.

5.13 Obszary pomników zagłady i ich strefy ochronne

Na terenie gminy nie znajdują się pomniki zagłady, a w związku z tym również nie występują ich strefy ochronne.

5.14 Tereny zamknięte i ich strefy ochronne

Na terenie gminy znajdują się tereny zamknięte, przez które przebiega linia kolejowa nr 69 Rejowiec – Hrebennie.

Dla ww. terenów nie przewidziano stref ochronnych.

5.15 Obszary ograniczonego użytkowania

Na terenie gminy nie występują obszary ograniczonego użytkowania.

5.16 Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Jako wymagające przekształceń i rekultywacji wskazuje się obszary po zakończonej eksploatacji powierzchniowej surowców mineralnych (strefy SG). Generalnie rekultywacja i zagospodarowanie wyrobisk poeksploatacyjnych powinny przebiegać w kierunku rolno-przyrodniczym, z dopuszczeniem zalesiania.

Na terenie gminy nie występują obszary wymagające rehabilitacji lub remediacji.

5.17 Obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji

Na terenie gminy wyznaczono obszary zdegradowanego i obszary rewitalizacji w rozumieniu ustawy o rewitalizacji, w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Narol na lata 2016-2020.

5.18 Obszary ciche w aglomeracji oraz obszary ciche poza aglomeracją

Na terenie gminy nie występują obszary ciche w aglomeracji oraz obszary ciche poza aglomeracją.

5.19 Grunty rolne stanowiące użytki rolne klas I-III oraz grunty leśne

Ochrona gruntów rolnych klas I-III oraz gruntów leśnych polega na ograniczaniu przeznaczenia ich na cele nierolnicze lub nieleśne. Przeznaczenie na cele nierolnicze gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I-III może nastąpić jedynie w trakcie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego za uprzednią zgodą ministra właściwego do spraw rozwoju wsi. Analogicznie w przypadku gruntów leśnych ich przeznaczenie na cele nieleśne może nastąpić wyłącznie w planie miejscowym za zgodą ministra środowiska lub marszałka województwa, w zależności od własności gruntów.

W planie ogólnym, wyznaczając strefy planistycznych funkcjach nierolniczych, bazowano przede wszystkim na ustaleniach obowiązujących planów miejscowych gdzie nastąpiła zmiana przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne. Niezależnie od powyższego ograniczono przeznaczenie tych gruntów chronionych na inne cele, przeznaczając najpierw grunty o najniższej przydatności produkcyjnej.

5.20 Zakłady o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej

Na terenie gminy nie znajdują się zakłady o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

5.21 Obszary pasa nadbrzeżnego, w tym w szczególności pasa technicznego

Na terenie gminy obszary te nie występują.

5.22 Rozmieszczenie istniejących i planowanych obiektów infrastruktury społecznej, transportowej i technicznej wraz z obowiązującymi dla nich ograniczeniami w zagospodarowaniu

5.22.1 Infrastruktura elektroenergetyczna

System elektroenergetyczny gminy obejmuje dwa odseparowane od siebie układy:

- regionalny - prowadzący przesył tranzytowy energii elektrycznej przez obszar gminy,

- lokalny - zapewniający zasilanie obszaru w energię elektryczną.

Układ regionalny stanowią:

- linia 110 kV wysokiego napięcia (WN) relacji Tomaszów Południe - Lubaczów, zasilająca też GPZ Lubaczów (stacja transformatorowa 110/15 kV).

Układ lokalny stanowią:

- linie średniego napięcia 15 kV (SN),
- stacje transformatorowe SN/nN,
- sieć niskiego napięcia poniżej 0,4 kV.

Sieć energetyczna zlokalizowana jest na całym obszarze gminy. Ponadto na terenie gminy znajdują się stacje transformatorowe SN/nN. Sieć ta obecnie w pełni pokrywa zapotrzebowanie mieszkańców gminy na energię elektryczną.

5.22.2 Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

Większość miejscowości jest prawie w całości zwodociągowana (ponad 93% budynków jest podłączonych do sieci wodociągowej). Wodociągi gminne zasilane są wyłącznie z ujęć wód podziemnych (wiercone studnie głębinowe), których jest łącznie 8.

Miejscowości gminy różnią się stopniem skanalizowania. W miejscowościach gdzie sieć kanalizacyjna została zrealizowana tj. Narol, Narol Wieś, Lipsko, Lipie, Kadłubiska, Jędrzejówka, Huta Różaniecka, Ruda Różaniecka, Płazów ok. 90% budynków zostało do niej podłączonych.

Oczyszczalnie ścieków znajdują się w dwóch miejscowościach: Rudzie Różanieckiej i Narolu. Eksploatowane są dwie „pozasystemowe” oczyszczalnie zakładowe: Spółki „Kresy” z włączeniem osiedla miejskiego, oraz oczyszczalnia Nadleśnictwa Narol. Użytkowanych jest 26 przepompowni ścieków.

Stan techniczny istniejących oczyszczalni ścieków w gminie Narol jest dobry i nie wymaga modernizacji. Problemem jest budowa oczyszczalni w pozostałych miejscowościach wraz z budową magistrali przesyłowych umożliwiających doprowadzanie wszystkich ścieków do oczyszczalni.

W obrębie gminy wyznaczono dwie aglomeracje:

- 1) Narol o równoważnej liczbie mieszkańców RLM = 4752 z oczyszczalnią ścieków w Narolu,
- 2) Ruda Różaniecka o równoważnej liczbie mieszkańców RLM = 2457 z oczyszczalnią ścieków w Rudzie Różanieckiej.

W skład aglomeracji Narol wchodzi miejscowości:

- Narol,
- Narol Wieś,
- Lipsko,
- Lipie,
- Kadłubiska,
- Jędrzejówka.

W skład aglomeracji Ruda Różaniecka wchodzi miejscowości:

- Ruda Różaniecka,
- Huta Różaniecka,
- Płazów.

5.22.3 Infrastruktura gazowa

Na terenie gminy występuje układ lokalny.

Układ lokalny stanowią:

- stacja redukcyjno-pomiarowa gazu, zlokalizowana w Narolu,
- gazową sieć rozdzielczą średnio i niskoprężną.

Sieć gazowa zlokalizowana jest w miejscowościach: Jędrzejówka, Kadłubiska, Lipie, Lipsko, Narol (miasto), Narol Wieś, Podlesina. Biorąc pod uwagę ogólną liczbę miejscowości gminy, których jest 16 prawie połowa z nich tj. 7 miejscowości posiada sieć gazową. Stopień gazyfikacji gminy wynosi na koniec 2024 r. ok. 40%.

5.22.4 Infrastruktura transportowa

Układ komunikacji drogowej w gminie tworzą:

- 1) drogi wojewódzkie nr 865 klasy głównej (G);
- 2) drogi powiatowe klasy zbiorczej (Z);
- 3) drogi gminne klasy lokalnej (L) i dojazdowej (D);
- 4) drogi wewnętrzne (gminne).

Drogi powiatowe

W porównaniu do sieci dróg innych gmin powiatu lubaczowskiego gmina Narol należy do średniej pod względem rodzaju nawierzchni. Należy również podkreślić, że sieć drogowa w gminie Narol jest jedną z najdłuższych w powiecie. Drogi powiatowe zostały sklasyfikowane jako lokalne (L) i zbiorcze (Z).

Drogi gminne

Na terenie gminy znajduje się 26 dróg gminnych zaliczonych do dróg publicznych. Ich sieć jest dość rozbudowana i ogólnie przystająca do struktury osadniczej. Drogi te zostały sklasyfikowane jako dojazdowe (D) i lokalne (L).

Przez gminę przebiega linia kolejowa nr 69.

5.22.5 Infrastruktura społeczna

Obsługą ekonomiczno-administracyjną placówek zajmuje się dedykowana jednostka budżetowa gminy: Gminne Centrum Usług Wspólnych w Narolu. Podlegają jej następujące jednostki organizacyjne:

Szkoły Podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. św. Brata Alberta w Narolu (największa placówka w gminie).
- Szkoła Podstawowa im. kpt. Władysława Ważnego ps. „Tygrys” w Rudzie Różanieckiej (funkcjonująca w strukturze Zespołu Szkół).
- Szkoła Podstawowa w Łukawicy.

Przedszkola Samorządowe:

- Przedszkole Samorządowe w Narolu.
- Przedszkole Samorządowe w Rudzie Różanieckiej (wchodzące w skład Zespołu Szkół).

Dodatkowo przy szkołach podstawowych (np. w Łukawicy czy Narolu) funkcjonują oddziały przedszkola (tzw. "zerówki").

Inne placówki oświatowo-wychowawcze:

Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Hucie Różanieckiej – całoroczna placówka oświatowo-wychowawcza prowadzona przez gminę, oferująca 52 miejsca noclegowe oraz bazę edukacyjno-turystyczną.

Liczba dzieci i uczniów w 2024 roku

Większość uczniów w gminie skupia się w samej jednostce w Narolu, a mniejsze liczby notowane są w Rudzie Różanieckiej i Łukawicy. Szacunkowa dystrybucja uczniów wygląda następująco:

W klasach I-VIII szkół podstawowych na terenie gminy uczy się łącznie ok. 450–490 uczniów.

Wychowaniem przedszkolnym (przedszkola samorządowe oraz oddziały "0" przy szkołach) objętych jest łącznie ok. 150–170 dzieci.

Gmina boryka się z ogólnym trendem depopulacyjnym (spadek liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym), co bezpośrednio przekłada się na mniejsze, mało liczne klasy w

miejscowościach poza samym Narolem. Koszty dowozu uczniów (gmina organizuje regularne przetargi na dowóz dzieci) stanowią istotną pozycję w budżecie oświatowym.

Infrastruktura sportowa i rekreacyjna przy placówkach

Gmina Narol od lat mocno stawia na sport szkolny (regularne czołowe miejsca we współzawodnictwie sportowym szkół powiatu lubaczowskiego), co wymusiło rozbudowę obiektów.

Szkoła Podstawowa w Narolu

- Obiekty sportowe: Pełnowymiarowa sala gimnastyczna, wielofunkcyjne boisko sportowe (ze sztuczną nawierzchnią do koszykówki/siatkówki) oraz zaplecze lekkoatletyczne (bieżnia, skocznia w dal).
- Rekreacja: Nowoczesny, bezpieczny plac zabaw dedykowany młodszym dzieciom szkolnym i oddziałom przedszkolnym.
- Zespół Szkół w Rudzie Różanieckiej
- Obiekty sportowe: Nowoczesna sala gimnastyczna wraz z łącznikiem dydaktycznym, otwarte boisko wielofunkcyjne.
- Rekreacja: Przyszkolny plac zabaw dostosowany do dzieci przedszkolnych i wczesnoszkolnych.

Szkoła Podstawowa w Łukawicy

- Obiekty sportowe: Podstawowa sala gimnastyczna/gier oraz wielofunkcyjne boisko zewnętrzne.
- Rekreacja: Plac zabaw o charakterze rekreacyjnym dla najmłodszych grup.

Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Hucie Różanieckiej

Mimo że jest to obiekt noclegowo-oświatowy, gmina wyposażyla go w świetną infrastrukturę zewnętrzną:

- Ogrodzony teren z trawiastym boiskiem do piłki nożnej.
- Strefowy plac zabaw.
- Siłownia zewnętrzna (napowietrzna) dla młodzieży i dorosłych.
- Infrastruktura rowerowa (wypożyczalnia, punkt samoobsługowej naprawy), ze względu na bliskość szlaków m.in. Green Velo i Roztoczańskiego Szlaku Rowerowego.

Życie kulturalne w gminie Narol opiera się na unikalnym połączeniu tradycyjnej działalności samorządowej z inicjatywami o randze międzynarodowej. Kluczowym atutem gminy jest zaadaptowanie zabytkowych obiektów architektonicznych na cele kulturalne, co nadaje lokalnym wydarzeniom wyjątkowy klimat.

Najważniejsze instytucje i podmioty tworzące mapę kulturalną Narola:

Gminny Ośrodek Kultury w Narolu (GOK)

Główna, samorządowa instytucja kultury, która odpowiada za codzienne animowanie społeczności lokalnej, edukację artystyczną oraz organizację flagowych imprez masowych. GOK mieści się w charakterystycznym, zabytkowym budynku dawnej szkoły powszechnej przy ul. Parkowej. Prowadzi stałe zajęcia dla dzieci, młodzieży i seniorów. W strukturach GOK-u działają m.in. dziecięce i młodzieżowe zespoły taneczne, kółka plastyczne, sekcje muzyczne (nauka gry na instrumentach) oraz prężny Klub Seniora.

Ośrodek dba o zachowanie tożsamości kulturowej Roztocza. Odpowiada za organizację lokalnych jarmarków, dożynek gminnych, przeglądów kolędniczych oraz letnich koncertów plenerowych. Koordynuje również współpracę z Kołami Gospodyń Wiejskich (KGW) i Ochotniczymi Strażami Pożarnymi przy organizacji wydarzeń.

Centrum Koncertowo-Wystawowe w Narolu (Cerkiew na Krupcu)

To jedna z najbardziej widowiskowych przestrzeni kulturalnych w regionie, stanowiąca formalną filię Gminnego Ośrodka Kultury. Dawna, XVIII-wieczna greckokatolicka cerkiew pw. Ofiarowania Matki Bożej w Świątyni (zlokalizowana na osiedlu Krupiec), która została uratowana przed zniszczeniem i gruntownie odrestaurowana z przeznaczeniem na cele kulturalne. Wnętrze świątyni charakteryzuje

się niesamowitą akustyką oraz surowym, klimatycznym wystrojem. Stało się ono prestiżowym miejscem organizacji wystaw malarstwa, rzeźby i fotografii oraz koncertów muzyki kameralnej, dawnej i klasycznej.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Narolu

Instytucja odpowiedzialna za upowszechnianie czytelnictwa oraz pełniąca funkcję lokalnego ośrodka wiedzy historycznej o regionie. Oprócz głównej biblioteki w Narolu, w strukturze funkcjonują filie biblioteczne (m.in. w Rudzie Różanieckiej i Lipska), co ułatwia dostęp do kultury mieszkańcom mniejszych miejscowości.

Biblioteka wykracza daleko poza standardowe wypożyczanie książek. Organizuje Narodowe Czytanie, spotkania autorskie z pisarzami (szczególnie regionalnymi), warsztaty literackie i plastyczne dla dzieci podczas ferii i wakacji oraz wystawy kronikarskie. Jest też skarbnicą wiedzy o historii linii Mołotowa, ordynacji zamojskiej i rodów Łosiów czy Puzynów.

Fundacja Pro Academia Narolense i Pałac Łosiów

Choć nie jest to instytucja stricte gminna (samorządowa), to właśnie ten prywatno-społeczny podmiot stworzył jedno z najważniejszych zjawisk kulturalnych w tej części Polski.

Działania koncentrują się wokół barokowego zespołu pałacowo-parkowego hrabiów Łosiów w Narolu. Fundacja, powołana m.in. z inicjatywy wybitnego pianisty prof. Władysława Kłosiewicza, postawiła sobie za cel odbudowę zrujnowanego pałacu i stworzenie w nim elitarnego ośrodka artystycznego.

Arts of Narol (dzięki Akademii Narolskiej) to flagowy festiwal i cykl warsztatów mistrzowskich, który co roku przyciąga do Narola światowej sławy muzyków, aktorów i twórców sztuk wizualnych. Narol staje się wtedy letnią stolicą muzyki dawnej, jazzu i teatru, oferując wydarzenia na najwyższym, europejskim poziomie.

Współpraca tych podmiotów tworzy komplementarną ofertę: GOK i Biblioteka zabezpieczają codzienne potrzeby kulturalne i integracyjne mieszkańców gminy, Cerkiew na Krupcu nadaje imprezom wymiar artystyczno-wystawienniczy, a działalność w Pałacu Łosiów pozycjonuje Narol jako ważny punkt na ogólnopolskiej mapie festiwalowej.

Działalność sportowa w gminie Narol opiera się w głównej mierze na amatorskich klubach piłkarskich, mocno zakorzenionych w lokalnych społecznościach, oraz na prężnie rozwijającym się szkoleniu dzieci i młodzieży. Samorząd regularnie wspiera te podmioty poprzez dotacje celowe na rozwój kultury fizycznej, co pozwala na utrzymanie bazy sportowej i organizację rozgrywek.

Główne kluby sportowe i ich lokalizacja

W gminie kluczową rolę odgrywają trzy podmioty zrzeszone w Podkarpackim Związku Piłki Nożnej (okręg Jarosław, podokręg Lubaczów):

MKS Roztocze Narol

- Siedziba i miejsce działań: Narol, ul. Sportowa 10.
- Charakterystyka: To najstarszy i najbardziej utytułowany klub w gminie, założony w 1948 roku (tradycyjne barwy: niebiesko-czerwone). Seniorzy regularnie rywalizują w rozgrywkach Klasy A (grupa Lubaczów), z okresowymi awansami do Klasy Okręgowej.
- Infrastruktura: Klub korzysta ze Stadionu Miejskiego w Narolu (pojemność około 1000 miejsc, w tym 600 siedzących), dysponującego pełnowymiarową murawą trawiastą o wymiarach 103 m x 57 m.

LKS Tanew Wola Wielka

- Siedziba i miejsce działań: Wola Wielka.
- Charakterystyka: Lokalny Ludowy Klub Sportowy, stanowiący sportowe serce mniejszych miejscowości gminy. Mecze pomiędzy Roztoczem Narol a Tanwią Wola Wielka noszą miano lokalnych „Derbów Gminy” i przyciągają rzesze kibiców. Drużyna rywalizuje w niższych klasach rozgrywkowych (Klasa A / Klasa B), opierając skład na wychowankach i mieszkańcach okolicznych wsi.

- Infrastruktura: Wiejskie boisko sportowe w Woli Wielkiej z zapleczem sanitarno-szatniowym. Akademia Młodego Piłkarza w Narolu (AMP Narol)

- Siedziba i miejsce działań: Narol, ul. Sportowa 10 (oraz przyszkolne obiekty w gminie).
- Charakterystyka: Założone w 2016 roku stowarzyszenie skupiające się wyłącznie na szkoleniu dzieci i młodzieży (roczniki od 6. do 14. roku życia). Akademia ściśle współpracuje z seniorskim klubem MKS Roztocze Narol, tworząc dla niego naturalne zaplecze kadrowe. AMP Narol posiada brązową gwiazdkę w programie certyfikacji szkółek piłkarskich PZPN, co potwierdza wysoki standard szkolenia realizowany przez licencjonowanych trenerów (UEFA).
- Infrastruktura: Zajęcia realizowane są na stadionie miejskim oraz na nowoczesnym kompleksie boisk "Orlik" przy Szkole Podstawowej w Narolu.

Dyscypliny uzupełniające i sport szkolny

Choć piłka nożna dominuje pod względem infrastruktury i budżetu, na terenie gminy prężnie rozwijają się inne aktywności.

Uczniowskie Kluby Sportowe (UKS) działają przy szkołach podstawowych (w Narolu, Rudzie Różanieckiej i Łukawicy). Koncentrują się na takich dyscyplinach jak tenis stołowy, siatkówka oraz lekkoatletyka. Szkoły z gminy Narol od lat zajmują czołowe miejsca we współzawodnictwie sportowym na szczeblu powiatowym i rejonowym.

Ze względu na unikalne położenie geograficzne (Roztocze Południowe, bliskość szlaku *Green Velo* oraz *Roztoczańskiego Szlaku Rowerowego*), gmina jest organizatorem i współorganizatorem rajdów rowerowych, maratonów MTB oraz biegów przełajowych (m.in. wydarzenia o charakterze crossowym w okolicach Huty Różanieckiej i Rudy Różanieckiej).

Kluby sportowe na terenie gminy funkcjonują w formie stowarzyszeń kultury fizycznej. Co roku Gmina Narol ogłasza otwarty konkurs ofert, z którego pozyskują one dotacje na zakup sprzętu sportowego i strojów, pokrycie kosztów sędziowskich i rejestracyjnych w podokręgu PZPN, organizację transportu na mecze wyjazdowe (współpraca z Gminnym Centrum Usług Wspólnych).

Na terenie gminy Narol zabezpieczenie bezpieczeństwa publicznego oraz opieki medycznej i farmaceutycznej skupia się w głównej mierze w samym mieście Narol, z jednym ważnym punktem filialnym w Rudzie Różanieckiej.

Na terenie gminy działa 1 posterunek Policji w Narolu. Jednostka podlega strukturalnie Komendzie Powiatowej Policji w Lubaczowie. Obsługuje teren całego miasta i gminy Narol, a pracujący tu dzielnicowi odpowiadają za bezpośredni kontakt z mieszkańcami i bezpieczeństwo w poszczególnych sołectwach.

Na terenie gminy funkcjonują dwie placówki świadczące usługi w zakresie Podstawowej Opieki Zdrowotnej na NFZ: NZOZ Przychodnia Zdrowia w Narolu oraz Wiejski Ośrodek Zdrowia w Rudzie Różanieckiej.

Główna przychodnia lekarska w Narolu zapewniająca opiekę lekarza rodzinnego (POZ), pediatryczną oraz gabinet pielęgniarstwa i położnej środowiskowej.

Filia medyczna w Rudzie Różanieckiej prowadzona jest przez zewnętrzny podmiot (Zakład Opieki Zdrowotnej R-36 Sp. z o.o.). Zabezpiecza medycznie południowo-zachodnią część gminy, oferując porady lekarza ogólnego oraz dostęp do poradni ginekologiczno-położniczej w wyznaczone dni.

Na terenie gminy funkcjonują łącznie trzy placówki (dwie pełne apteki w centrum oraz jeden punkt apteczny):

Apteka w centrum Narola, tuż przy rynku, Apteka Ogólnodostępna w bliskim sąsiedztwie urzędu i rynku, Punkt Apteczny „Danfarm”, przy głównej trasie wylotowej/przelotowej przez Narol.

Na terenie mniejszych sołectw gminy (takich jak Łukawicy czy Huta Różaniecka) nie ma stacjonarnych aptek ani ośrodków zdrowia – mieszkańcy tych rejonów korzystają z infrastruktury zlokalizowanej w Narolu bądź w sąsiedniej Rudzie Różanieckiej.

W planie ogólnym obiekty infrastruktury społecznej, transportowej i technicznej zostały uwzględnione poprzez ustalenie odpowiednich stref planistycznych z profilami funkcjonalnymi

dostosowanymi do realizacji funkcji infrastrukturalnych, oświatowych, sportu i rekreacji oraz z odpowiednio dobranymi dla ich realizacji standardami urbanistycznymi.

5.23 Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym oraz krajobrazy priorytetowe

Audyt Krajobrazowy Województwa Podkarpackiego przyjęty został uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego nr XIII/218/25 z dnia 31 marca 2025 r.

Audyt krajobrazowy identyfikuje, charakteryzuje oraz ocenia krajobrazy i na tej podstawie wyłania krajobrazy priorytetowe, czyli obszary szczególnie cenne dla społeczeństwa ze względu na swoje wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, architektoniczne, urbanistyczne, ruralistyczne lub estetyczno-widokowe. Ponadto wskazuje zagrożenia dla krajobrazów oraz proponuje konkretne rozwiązania ochronne. Jednym z największych walorów opracowania jest jego wpływ na politykę przestrzenną kształtowaną zadaniami w zakresie planowania przestrzennego, wykonywanymi przez jednostki samorządu terytorialnego.

Krajobraz priorytetowy, zgodnie z definicją zawartą w art. 7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, to krajobraz szczególnie cenny dla społeczeństwa ze względu na swoje wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, architektoniczne, urbanistyczne, ruralistyczne, czy estetyczno-widokowe, i jako taki wymagający zachowania lub określenia zasad i warunków jego kształtowania.

Audyt krajobrazowy województwa podkarpackiego wskazuje rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony:

- 1) krajobrazów priorytetowych,
- 2) krajobrazów w obrębie obszarów lub obiektów objętych ochroną.

W Audycie sformułowano rekomendacje i wnioski odrębnie dla każdego krajobrazu priorytetowego (134) i dla każdego krajobrazu objętego formami ochrony (616).

Dopuszczono odstępstwo od stosowania rekomendacji i wniosków, jeśli ich zastosowanie spowoduje naruszenie aktów prawa powszechnie obowiązującego.

W Audycie sformułowano rekomendacje i wnioski w zakresie:

I. Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu.

II. Rekomendacje w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu, w zakresie:

1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej;
2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej;
3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;

4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych;

III. Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony.

Gmina Narol została podzielona na 38 jednostek krajobrazowych o różnych typach i podtypach krajobrazu.

- Odpowiednie gospodarowanie gruntami w zasięgu oddziaływania dominant wysokościowych w celu ograniczenia ich niekorzystnego wpływu na krajobraz.
- Maksymalne ograniczanie odwadniania gruntów podmokłych i zabagnionych oraz zachowanie naturalnych koryt rzek.
- Ochrona ekosystemów leśnych przed inwazją szkodników i chorób grzybowych.

Rejon Gorajca (Kod: 18-512.49-10)

Charakterystyka: Krajobraz leśny (typ 3) z przewagą siedlisk lasowych (podtyp 3b). Zlokalizowany na Płaskowyżu Tarnogrodzkim, obejmuje tereny pagórkowate. Funkcja ekologiczna i ochrony przyrody. Stopień zalesienia wynosi 96,15%.

Kluczowe rekomendacje i wnioski:

- Odpowiedzialne gospodarowanie na terenie istniejącej biogazowni – minimalizacja uciążliwości zapachowych.
- Minimalizacja negatywnych oddziaływań hałasu na środowisko.
- Gospodarowanie gruntami w zasięgu oddziaływania dominant wysokościowych w celu ograniczenia ich wpływu na krajobraz.
- Zapobieganie fragmentacji kompleksów leśnych i ochrona różnorodności biologicznej.
- Ochrona strefy brzegowej cieków poprzez zapobieganie ich dewastacji oraz utrzymanie naturalnego charakteru cieków.
- Utrzymanie/przywracanie terenów podmokłych, zabagnionych i torfowisk oraz maksymalne ograniczanie ich odwadniania.
- Nasadzenia drzew wyłącznie w oparciu o gatunki rodzime dostosowane do siedliska.

Rejon Huty Żłomy (Kod: 18-343.23-12)

Charakterystyka: Krajobraz leśny (typ 3) z przewagą siedlisk łągowych, bagiennych i olsowych (podtyp 3c). Położony w mezoregionie Roztocze Wschodnie, cechuje się rzeźbą pagórkowatą. Lasy stanowią 96,75% powierzchni.

Kluczowe rekomendacje i wnioski:

- Realizacja zadań ochronnych na obszarze rezerwatu przyrody Źródła Tanwi.
- Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu przestrzennym przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.
- Ochrona jakości krajobrazu przy modernizacji i realizacji nowej infrastruktury technicznej.
- Utrzymanie strefy ekotonowej oraz ekosystemów leśnych, łąkowych i zadrzewień śródpolnych.
- Utrzymanie naturalnych terenów zalewowych oraz możliwość realizacji małej retencji.
- Eliminowanie gatunków obcych i inwazyjnych stanowiących zagrożenie dla zbiorowisk leśnych.
- Ograniczanie procesu eutrofizacji wód oraz ochrony korytarzy ekologicznych.

Dahany (Kod: 18-343.23-21)

Charakterystyka: Krajobraz bezleśny (typ 4) – murawy i zarośla kserotermiczne oraz inne siedliska ciepłolubne (podtyp 4a). Jest to unikalna jednostka o powierzchni 88 ha.

Kluczowe rekomendacje i wnioski:

- Zachowanie istniejących ekosystemów ekstensywnie użytkowanych łąk oraz przeciwdziałanie ich degradacji.
- Przeciwdziałanie sukcesji naturalnej (zarastaniu otwartych terenów).
- Zachowanie łąkowych ekosystemów hydrogenicznych i przeciwdziałanie ich osuszaniu.
- Ochrona przestrzeni rolniczej, w szczególności gleb klas I-III.
- Kształtowanie systemu przyrodniczego z zachowaniem jego spójności przestrzennej.
- Podejmowanie działań prowadzących do osiągnięcia celów wyznaczonych dla obszarów chronionych.

Lasy nad Tanwią (Kod: 18-343.22-16)

Charakterystyka: Krajobraz leśny (typ 3) z przewagą siedlisk lasowych (podtyp 3b). Jest to mała jednostka priorytetowa o powierzchni 10 ha, położona w całości w gminie Narol.

Kluczowe rekomendacje i wnioski:

- Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne.
- Wykorzystanie walorów krajobrazowych dla rozwoju turystyki z poszanowaniem ich jakości.
- Ograniczanie zainwestowania terenów zagrożonych powodzią.
- Utrzymanie szlaków migracji zwierząt oraz drożności korytarzy ekologicznych.
- Zapobieganie fragmentacji kompleksów leśnych.
- Ochrona strefy brzegowej cieków i utrzymanie naturalnych terenów zalewowych.
- Maksymalne ograniczanie odwadniania gruntów podmokłych.
- Integracja działań instytucji odpowiedzialnych za ochronę przyrody, zabytków i planowanie przestrzenne.

5.24 Opracowanie ekofizjograficzne

Zgodnie z art. 72 ust. 1-3 ustawy Prawo ochrony środowiska określając ustalenia planu ogólnego gminy zapewnia się warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska, w szczególności przez:

- ustalanie programów racjonalnego wykorzystania powierzchni ziemi, w tym na terenach eksploatacji złóż kopalin, i racjonalnego gospodarowania gruntami;
- uwzględnianie obszarów występowania złóż kopalin oraz obecnych i przyszłych potrzeb eksploatacji tych złóż;
- zapewnianie kompleksowego rozwiązania problemów zabudowy miast i wsi, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki wodnej, odprowadzania ścieków, gospodarki odpadami, systemów transportowych i komunikacji publicznej oraz urządzania i kształtowania terenów zieleni;
- uwzględnianie konieczności ochrony wód, gleby i ziemi przed zanieczyszczeniem w związku z prowadzeniem gospodarki rolnej;
- zapewnianie ochrony walorów krajobrazowych środowiska i warunków klimatycznych;
- uwzględnianie potrzeb w zakresie zapobiegania ruchom masowym ziemi i ich skutkom;
- uwzględnianie innych potrzeb w zakresie ochrony powietrza, wód, gleby, ziemi, ochrony przed hałasem, wibracjami i polami elektromagnetycznymi.

Ponadto przy przeznaczaniu terenów na poszczególne cele oraz przy określaniu zadań związanych z ich zagospodarowaniem w strukturze wykorzystania terenu, ustala się proporcje pozwalające na zachowanie lub przywrócenie równowagi przyrodniczej i prawidłowych warunków życia.

W odniesieniu do obszarów zdegradowanych w wyniku działalności człowieka, klęsk żywiołowych oraz ruchów masowych ziemi w strategii rozwoju gminy lub strategii rozwoju ponadlokalnego określa się zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego, a w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego - sposób zagospodarowania tych obszarów.

W opracowaniu ekofizjograficznym dokonano oceny przydatności środowiska, dla różnych rodzajów użytkowania i form zagospodarowania obszaru:

- **Obszary o niekorzystnych warunkach fizjograficznych dla osadnictwa**

Fragmenty dolin rzecznych i strumieni, a także doliny nieckowate, starorzecza i wąwozy. Podłoże na głębokości 0,2 m ppt budują osady rzeczne wykształcone jako twardeplastyczne mady i gliny, gliny pylaste, pyły, pyły piaszczyste oraz piaski gliniaste. Piaski reprezentowane są przez piaski drobne, średnie oraz pylaste. Mady i piaski zaliczane są do gruntów średniośluzkich.

Wody gruntowe występują na głębokości od 0,5 do 1,5 m, lokalnie tworzą podmokłości. Wahania poziomu wynoszą od 0,5 do 1,0 m. Warunki klimatu lokalnego niekorzystne. Złe warunki termiczno-

wilgotnościowe. Tereny o dużej częstotliwości występowania mgieł i zalegania chłodnych mas powietrza.

Tereny zasadniczo niewskazane dla lokalizacji zabudowy mieszkaniowej z przeznaczeniem raczej na lokalizacje sportowo-rekreacyjnych. Najkorzystniejszym byłoby pozostawienie tych terenów jako użytków zielonych.

- **Obszary o małokorzystnych warunkach fizjograficznych dla osadnictwa**

Fragmenty terenów rozsiane po całym terenie gminy o złożonej konfiguracji terenu. Podłoże na głębokości 0,2 m ppt budują osady rzeczne wykształcone jako twardestyczne mady i gliny, gliny pylaste, pyły, pyły piaszczyste oraz piaszki gliniaste. Piaszki reprezentowane są przez piaszki drobne, średnie oraz pylaste. Mady i piaszki zaliczane są do gruntów średnioośnych.

Wody gruntowe występują na głębokości od 0,7 do 2,0 m, lokalnie występując na powierzchni, tworzą podmokłości stałe. Wahanie poziomu wynoszą od 0,5 do 1,0 m.. Wody te związane są z serią utworów plastycznych, ze zwierciadłem o charakterze swobodnym.

Warunki klimatu lokalnego małokorzystne. Gorsze warunki termiczno-wilgotnościowe. Często występowanie mgieł na obszarze.

Z uwagi na gorsze warunki klimatyczne wskazane jest lokalizowanie zabudowy luźnej, nie utrudniającej przewietrzania.

- **Obszary o korzystnych warunkach fizjograficznych dla osadnictwa**

Fragmenty Płaskowyżu Tarnogrodzkiego o nachyleniach do 10%.

Podłoże na głębokości 0,2 m budują utwory pochodzenia wodnolodowcowego wykształcone jako twardestyczne gliny, gliny pylaste, pyły, pyły piaszczyste, piaszki pylaste, a także piaszki drobne, średnie i pylaste. Utwory te zalegają na trzeciorzędowych łach krakowieckich, których strop zalega na głębokości od 8,0 do 18,0 m ppt. Pyły, gliny oraz utwory piaszczyste zalicza się do utworów średnioośnych.

W obrębie strefy wody gruntowe występują na głębokości poniżej 2,0 m a poziom ich związany jest z utworami piaszczystymi i okresowo mogą występować płycej.

Lokalnie na utworach o mniejszej przepuszczalności mogą występować wody zawieszone.

Warunki klimatu lokalnego korzystne i bardzo korzystne. Dobre warunki termiczno-wilgotnościowe i nasłonecznienia. Mała częstotliwość występowania mgieł.

Dobre warunki przewietrzania. Tereny nadające się dla lokalizacji wszelkiego rodzaju zabudowy – przede wszystkim mieszkaniowej i usługowej.

W opracowaniu ekofizjograficznym określono przydatność poszczególnych terenów dla rozwoju funkcji użytkowych:

- **Tereny przydatne do rozwoju funkcji mieszkaniowej i usługowej**

Przydatne do rozwoju funkcji mieszkaniowej są tereny istniejących wsi lub ich bezpośrednie sąsiedztwo. Powinno to być zabudowa jednorodzinna lub zagrodowa, o charakterze i architekturze zbliżonej do otoczenia. Działki budowlane powinny mieć dostęp do drogi publicznej lub możliwość wydzielenia drogi dojazdowej oraz do infrastruktury (sieć wodociągowa, kanalizacja istniejąca lub planowana).

W gminie istnieje zapotrzebowanie na drobne usługi, zaspokajające lokalne potrzeby mieszkańców i turystów. Powinny one być wkomponowane w układ przestrzenny wsi, preferowana jest adaptacja i rozbudowa istniejących obiektów. Istnieje możliwość lokalizacji wieloprzestrzennych lub ponadlokalnych centrów usługowych i ośrodków logistycznych w kontekście autostrady A4 oraz położenia gminy w sąsiedztwie obszaru metropolitalnego Krakowa.

Ważnym problemem jest takie kształtowanie rozwijających się jednostek osadniczych, aby zachować ich wartości krajobrazowe, kulturowe i estetyczne.

- **Tereny przydatne do rozwoju funkcji techniczno-produkcyjnej**

Do funkcji przemysłowej nadają się większe tereny wolne od zabudowy w sąsiedztwie autostrady A4 oraz drogi wojewódzkiej nr 780. Preferowana jest adaptacja istniejących obiektów lub wykorzystanie terenów po likwidacji starej zabudowy. Dodatkowe tereny pod nieuciążliwą drobną

działalność produkcyjną mogą być wyznaczone w miejscach przewidzianych do tego celu w studium. Planowane inwestycje powinny zapewniać wysokie standardy ochrony środowiska gruntowo-wodnego i ochrony atmosfery. Dotyczy to również dróg obsługujących tereny przemysłowe.

- **Tereny przydatne do rozwoju funkcji wypoczynkowo-rekreacyjnej**

Cały teren gminy nadaje się do funkcji wypoczynkowo - rekreacyjnej, ze względu na swe walory przyrodnicze i kulturowe.

Przewiduje się rozwój zagospodarowania turystycznego i sportowo-rekreacyjnego, agroturystyki oraz specjalistycznych usług turystyczno-wypoczynkowych. Na pozostałych terenach zabudowy mieszkaniowej działalność turystyczna może się rozwijać w oparciu o gospodarstwa agroturystyczne oraz małe pensjonaty rodzinne.

Warunkiem rozwoju zabudowy rekreacyjnej powinno być wyposażenie przewidzianych do tego celu terenów w urządzenia infrastruktury wodno-ściekowej oraz miejsca parkingowe.

- **Tereny przydatne do rozwoju funkcji rolniczej**

Warunki wodne i glebowe, jak również ukształtowanie terenu nie sprzyjają rozwijaniu intensywnej produkcji rolniczej na terenie gminy ani uprawie roślin o dużych wymaganiach klimatycznych i glebowych. W opracowaniu rzeźbę terenu określono jako średnio korzystną dla rolnictwa, stopień kultury gleb jako niski, warunki upraw zbóż, ziemniaków i buraków cukrowych jako mało korzystne, a jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej jako niską.

Ze względu na ochronę walorów krajobrazowych i różnorodności biologicznej konieczne jest zachowanie na terenach użytkowanych rolniczo istniejących zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, liniowych zadrzewień przydrożnych i wzdłuż cieków wodnych oraz zachowanie oczek wodnych. Zalecenia powyższe są szczególnie istotne ze względu na spodziewane łączenie drobnych gospodarstw w większe kompleksy oraz wprowadzanie nowoczesnych maszyn rolniczych, które to procesy sprzyjają niszczeniu między innymi wymienionych wyżej elementów przyrodniczych.

Preferowanym profilem produkcji jest uprawa roślin. Intensywna hodowla zwierząt nie jest rekomendowana ze względu na duże wymagania odnośnie ochrony wód. Rekomendowany jest rozwój i promocja ogrodnictwa, sadownictwa, upraw szklarniowych i agroturystyki.

- **Tereny przydatne do rozwoju funkcji leśnej**

Na obszarach występowania żyznych gleb zalesionych sosną zwyczajną należałoby doprowadzić do przebudowy drzewostanu w kierunku roślinności potencjalnej.

Zalesienia i wspomaganie naturalnych procesów sukcesyjnych powinno odbywać się na obszarach gdzie doszło do największego rozfragmentowania roślinności leśnej i na terenach gdzie gleby są najsłabsze (zachodnia część gminy) oraz gdzie ukształtowanie terenu jest niekorzystne (spadki powyżej 10%).

W planie ogólnym zagospodarowanie obszarów leśnych, międzywala, otulin biologicznych cieków wodnych, korytarzy ekologicznych, obszarów źródłiskowych jest przeważnie podporządkowane potrzebom zapewnienia prawidłowego funkcjonowania środowiska i zachowania różnorodności biologicznej.

CZĘŚĆ GRAFICZNA UZASADNIENIA

Część graficzna uzasadnienia planu ogólnego gminy Narol w skali 1:10 000